Äkta spelmansglädje när sörmlänningar konfererade

GNESTA Äkta spelmansglädje dånade genom Gnesta, när Södermanlands spelmansförbund höll sitt årsmöte på lördagen. På Stora Hotellet i Gnesta, hundratals spelmän från hela Sörmland samlades. Det svängde, det dansades och det musicerades i hela Gnesta, hela dagen och långt in på natten. Det var ett verkligt stort inslag av stråkar då Södermanlands spelmän träffades för att hålla stämma i Gnesta på lördagen.

Spelmansförbundet har för närvarande 297 medlemmar. Man har på olika sätt försökt att bredda verksamheten. Man har i samarbete med Sörmländska Ungdomsringen ett kurs för spelmän och dansare i Sundbyholm. Särskild tonvikt har lagts vid ungdomen och alltmer engagemang har arbetet fått i den betydande delen av den folkmusikaliska verksamheten. Landskapet bedrivs de olika spelmanslagen. En särskild intensiv ungdomsverksamhet finns i Södertälje spelmanslag med sina 37 medlemmar. Landskapets största samt Rekarnes folkdansgilles spelmanslag har en fin sammansättning med fiol, flöjt och klarinett.

DJUPA RÖTTER I SVENSKT FOLKLIV

Den här sortens musik har djupa rötter i svenskt folkliv och det är en kulturgärning, som våra folkmusiker utför inte minst när det gäller att samla in material och göra inspelningar. Den överlägsna attityd som en del kulturkretsar visar gentemot spelmanskåren och svensk folkmusik är i högsta grad malplacerad.

De ursprungliga låtarna torde vara de s k vallåtarna eller hornlåtarna — på lur, kohorn, ox- och bockhorn — som vanligen gick i moll och som genljöd av ödsligheten i fäbodslivet, av skogarnas och bergens återskall, av sällsam vildmarksstämning. Så småningom kom sällskapslåtar på fiol, nyckelharpa, klarinett etc med livligare rytmer och en rikare melodisk utformning t ex gånglåtar, brudlåtar samt danslåtar som ofta bär namn efter socknar eller enskilda spelmän — Sorundalåten, Lusti'-Johans vals ...

BREDDNING AV BASEN

— Vi försöker på alla tänkbara vägar bredda basen för vår verksamhet — ett led däri är samarbetet med Sörmländska Ungdomsringen, säger Spelmansförbundets ordförande Arne Blomberg, Södertälje, till SN. Vi bearbetar nya människor och söker kontakt med institutioner, där vår verksamhet hittills betraktas med misstro. Det behövs information för att rätta till de snedvridna uppfattningarna om vårt arbete. Jag tror nog också att vi måste avromantisera folkmusiken, "klä av den lite grann".

— I vårt arkiv har vi ett stort material sörmländsk folkmusik — 4 000—5 000 uppteckade melodier — insamlingsarbetet och inspelningsarbetet är utomordentligt värdefullt och det skall vi fortsätta med i mån av tid och krafter.

— Den 21 april skall vi ha en spelmansträff i Stallarholmen, där programmet bygger på ett helt lokalt program och på egna uppteckningar. Beklagligt nog är de lokala folkmusiktraditionerna annars praktiskt taget utdöda, konstaterar Arne Blomberg.

"50 SÖRMLÄNDSKA LÅTAR"

Vid uppspelningen i samband med årsmötet spelades under Arne Blombergs ledning verk ur "50 sörmländska låtar" bl a en marsch efter Ivar Hultström, Flodafors, f 1842, en travestering på uvertyren till Webers Friskytten, en steklåt efter Robert Nordström, Lerbo, 1868—1958, och en vals av Axel Axelsson, Östtorp, 1869—1952, som trallade fram sina låtar, 85-årige veteranen Ivar Boström spelade en vals och en polka från Floda ur sin faders, Albert Boströms repertoar. Han kallades "Valsernas konung".

Södertälje ungdomsgrupp lät höra sig i bl a Brudmarsch från Delsbo — fioler och en gitarr och Rekarnes folkdansgilles spelmanslag framförde låtar på fiol, flöjt och klarinett.

Under förhandlingarna diskuterades bl a kursverksamheten. En ny kurs för spelmän och dansare skall arrangeras på Sundbyholm i oktober och vidare planeras kurser, där musikhistoria, instrumenthistoria och gehörspel skall ingå.

KONTAKTMÄN FÖR INSPELNINGSARBETET

Styrelsen skall få hjälp av kontaktmän på de större orterna med inspelningsarbetet. Arne Blomberg framhöll att man skall försöka täcka in vad 10- och 20-talets uppteckare missade. Det finns alltjämt ett rikt och roligt material att hämta, det gäller bara att träffa de rätta personerna. Det kan löna sig att söka dem på ålderdomshemmen, där kan man annars få tips om var lämpliga intervjuobjekt finns.

— Det går inte att göra upp några intervjuprogram, man får improvisera och söka få med så mycket material som möjligt, underströk Henry Sjöberg.

En talare undrade vilken inställning styrelsen hade till dragspelet och dragspelsmusik. Arne Blomberg poängterade, att man måste vara objektiv vid insamlingsarbetet. Vi kan tycka mer eller mindre om vissa instrument. Vi måste dock acceptera dragspelet, som var det stora folkmusikinstrumentet vid tiden kring sekelskiftet. Det finns också plats för dragspelet inom folkmusiken. Det finns också plats för "Vappersta-Lasse" i Västmanlands magdeburdare. Vappersta-Lasse är numera tvångsenrolleras, tillade Arne Blomberg.

BARN- OCH UNGDOMSTING

En rad stämmor planeras i sommar — Bo Björkman redogjorde för det stora barn- och ungdomstinget i Eskilstuna den 17—21 juni, då man räknar med att omkring 2 000 ungdomar skall delta tillsammans med spelmän från länet.

Styrelsen med föranande Arne Blomberg, Södertälje, Gustaf Wetter, Katrineholm, Henry Sjöberg, Rönninge, Adam Ljungdahl, Södertälje, Bo Classon, Södertälje, Thure Enberg, Södertälje, Helmer Johansson, Västerljung, Christina Frohm, Gnesta, och Bror Andersson, Malmköping, som ersättare. Revisorer, Fritjof Nyberg och Hugo Lindström. Låtkommitté: Arne Blomberg, Gustaf Wetter, Nils Lindvall och Arvid Karlsson. Kontaktmän i inspelningsarbetet: Katrineholm: Ture Wedberg. Eskilstuna: Bo Björkman. Södertälje: Thure Enberg. Nyköping: Gustav Nordin. Gnesta: Christina Frohm. Lilla Malma: Bror Andersson. Trosa: Helmer Johansson. Kolmården: Nils Pettersson. Valberedning: Stig Söderström, Gnesta, sammankallande, Erik Lindell, Katrineholm, Arvid Karlsson, Nyköping.

SOUVENIR FRÅN DAGABYGDEN

Vad är mera att säga? Jo, att unga riksspelmannen Christina Frohm som gåva till ordföranden Arne Blomberg överlämnade en souvenir från Dagabygden, en mjölvacke, utförd av smeden och handaslöjdaren Rudolf Eriksson, Björnlunda. Ordföranden i Sörmländska Ungdomsringen, Sune Åberg, tackade för gott samarbete med spelmanförbundet.

Georg Hansson i Stockholms spelmansgille tackade för inbjudan och inviterade de sörmländska spelmännen till stämma på Skansen den 28 augusti.

För de medlemmar och sympatisörer som inte deltog i årsmötesförhandlingarna hade arrangörerna ordnat med underhållning av hembygdsvårdaren Sive Karlsson i Gåsinge-Dillnäs. Han berättade om gästgiveriet i Dagabygden och hur Gnesta blomstrade upp i samband med järnvägens tillkomst i början av 1860-talet.

Han skildrade gångna tiders sto marknader i Gnesta, skinnmarkn der, kreatursmarknader. Han d historier från Skymmerdal i D näs och ledde en frågesporttäv med "gammalt och nytt". Siv ju också skicklig att deklamer jag undrar om han inte hann några Frödingsdikter!

FOLKE GERDT